

Genocidul din Rwanda. Cum discursul de ură a alimentat tragedia?

În primăvara anului 1994, în Rwanda, o țară din Africa Centrală, cu o populație de circa 13,7 milioane de oameni și un PIB pe cap de locuitor de 966 dolari SUA, a început unul dintre cele mai teribile masacre din istorie, cunoscut ca Genocidul din Rwanda. Genocidul a durat trei luni, fiecare zi dintre care a provocat moartea a circa 10.000 de persoane. Pentru a înțelege ce s-a întâmplat cu adevărat în acele zile, este important să analizăm rolul discursului de ură în pregătirea terenului pentru organizarea Genocidului.

Contextul istoric al Rwandei

Rwanda era o țară locuită de două grupuri etnice principale: hutu, care alcătuiesc majoritatea și tutsi, grupul minoritar. De-a lungul timpului, aceste două grupuri au fost implicate în conflicte interetnice și politice, alimentate de tensiuni și resentimente adânci.

Colonizarea europeană, în special de către Belgia, a amplificat aceste tensiuni prin politica lor de divizare și stăpânire. Belgienii au promovat grupul tutsi ca fiind superiori grupului hutu, sporind astfel inegalitățile și resentimentele. Reprezentanții grupului tutsi erau promovați în funcții administrative și de conducere de rang înalt, în armată, dețineau anumite privilegii economice, în timp ce membrii grupului hutu, în mare parte, erau marginalizați.

Situația s-a schimbat odată cu obținerea independenței Rwandei în 1962. În urma alegerilor, puterea a fost preluată de către reprezentanții grupului hutu, care treptat au început să

promoveze o politică anti-tutsi, învinuindu-i de subjugarea comunității hutu de-a lungul istoriei și complicitate cu colonizatorii. Tensiunile etnice și sociale au crescut când președintele Rwandei a devenit Juvénal Habyarimana, un hutu extremist.

Rolul discursului de ură

În lunile care au precedat genocidul, discursul de ură a fost intensificat de către liderii politici și mass-media. Radiourile și ziarele au fost folosite ca instrumente de propagandă pentru a manipula și a incita mulțimea hutu împotriva minorității tutsi. Potrivit unui studiu științific, radio-ul a fost responsabil pentru aproximativ 10%[\[1\]](#) din violențele produse în timpul Genocidului.

Termeni precum „insecte” și „paraziți” erau folosiți pentru a descrie persoanele de etnie tutsi, dezumanizându-le și încurajând astfel sentimente de ură față de acestea. Uciderea lor era considerată drept un „act de patriotism” și de „salvare a democrației”. Ura a cuprins întreaga societate, de la copii până la vârstnici.

Liderii politici hutu au orchestrat o campanie sistematică de demonizare a grupului tutsi, prezentându-i ca o amenințare la adresa securității naționale. Această retorică inflamatorie a alimentat paranoia și frica în rândul maselor, transformându-i pe tutsi în „țapi ispășitori” pentru toate problemele Rwandei.

Escaladarea violenței

La 6 aprilie 1994, a fost doborât avionul președintelui Rwandei, Juvénal Habyarimana. În aceeași zi, elita hutu s-a grăbit să învinuiască grupul tutsi de producerea asasinatului. Aceasta a declanșat un val de violențe fără precedent. Grupuri de militanți extremiști hutu au început să atace și să ucidă reprezentanții grupului tutsi și hutu moderați, percepuți ca susținători ai acestora. Atacurile se produceau pe străzi, în case, în locurile publice, fiind omorâți toți cei identificați

ca reprezentanți ai grupului tutsi: copii, femei, bărbați și bătrâni.

Violențele erau alimentate prin campanii de propagandă extremistă și discurs de ură în mass-media, în special, la radio. Lozinca principală utilizată de sursele de informare în masă era: „Omorâți aceste insecte”. Atrocitățile au durat până în luna iulie 1994 și au provocat moartea a sute de mii de oameni, iar comunitatea internațională, timp de aproape trei luni, a reacționat doar într-un mod declarativ, fără a interveni în soluționarea conflictului. Abia în anul 2021, președintele Franței, Emmanuel Macron, a recunoscut responsabilitatea[2] țării sale pentru producerea Genocidului din Rwanda.

Consecințe și reacții

Conform datelor Organizației Națiunilor Unite[3], Genocidul din Rwanda s-a soldat cu peste 800 000 de morți în doar câteva săptămâni. Conform estimărilor Guvernului Rwandei[4], victime ale acelor evenimente au fost peste 1 000 000 de oameni. Comunitatea internațională a fost criticată pentru inacțiunea sa în fața acestei tragedii, iar mulți specialiști consideră că intervenția timpurie ar fi putut salva vieți.

După încheierea masacrului, s-au întreprins eforturi de reconstrucție și reconciliere în Rwanda, în special în domeniul educației și promovării drepturilor omului. Noua elită politică nu mai utiliza termenul distructiv de divizare a societății în hutu și tutsi, promovând ideea unei singure națiuni – ruandezii. Cu toate acestea, rănilor provocate de genocid rămân adânc întipărite în țară chiar și la o distanță de 30 de ani de la producerea tragediei.

Genocidul din Rwanda este un exemplu tragic al puterii distructive al discursului de ură. Prin demonizarea și dezumanizarea unei întregi populații, liderii politici și mass-media au creat un climat care a susținut și justificat

acțiunile autorităților. Învățând din această tragedie, este important să ne angajăm în promovarea toleranței și respectului față de diversitate, pentru a evita repetarea unor astfel de orori în viitor.

„Lumea văzuse același lucru petrecându-se de multe ori înainte. După ce s-a întâmplat în Germania nazistă, toate țările mari și puternice au jurat: „Niciodată!” Dar iată-ne, șase femei inofensive ghemuite în întuneric, marcate pentru a fi executate, din motiv că ne-am născut tutsi. Cum reușise istoria să se repete? Cum a reușit acest rău să iasă din nou la suprafață? De ce i s-a permis diavolului să meargă printre noi necontestat, otrăvind inimile și mințile până nu era prea târziu?” Immaculée Ilibagiza, supraviețuitoare a Genocidului din Rwanda, autoarea cărții: „Rămasă să spună: Descoperirea lui Dumnezeu în mijlocul Holocaustului din Rwanda”.

---

[1]

<https://academic.oup.com/qje/article-abstract/129/4/1947/1853091?redirectedFrom=fulltext&login=false>

[2]

<https://www.dw.com/en/rwanda-macron-admits-french-responsibility-in-genocide/a-57680013>

[3] https://survivors-fund.org.uk/learn/statistics/#_ftnref1

[4] Ibidem